

Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек»

3–5 жовтня 2017 р. відбулася Міжнародна наукова конференція «БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек» – традиційний науковий форум Інформаційно-бібліотечної ради НАН України, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Асоціації бібліотек України і Ради директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академії наук – членів Міжнародної асоціації академії наук, який щороку об'єднує провідних вітчизняних і зарубіжних учених і спеціалістів задля серйозного фахового обговорення проблем розвитку бібліотечно-інформаційної галузі.

У роботі конференції взяли участь понад 300 учасників, серед них – відомі науковці, керівники бібліотечної галузі, фахівці вітчизняних бібліотек та наукових установ, журналісти, зарубіжні гості, зокрема, делегація Національної бібліотеки Білорусі на чолі із заступником директора бібліотеки О. О. Сушею, провідні фахівці Центральної наукової бібліотеки ім. Якуба Коласа НАН Білорусі та ін.

Пленарне засідання конференції відкрив генеральний директор НБУВ, д-р іст. наук., професор, чл.-кореспондент НАН України **В. І. Попик**. Він привітав присутніх із Всеукраїнським днем бібліотек, який днями відзначала бібліотечна спільнота України, й окреслив проблематику цього річного форуму, у центрі уваги якого – загальна стратегія і конкретні напрями, завдання розвитку вітчизняного науково-інформаційного комплексу, системоутворюючим елементом якого є наукові бібліотеки. «Потужним стимулом до визначення нових завдань і перспектив, – наголосив В. І. Попик, – виступають здійснювані нині в державі кроки з реформування наукової та освітньої сфер. Нам конче необхідно розібратися в тому, що відбувається в науково-інформаційному просторі, не упустити нічого нового, зрозуміти місце і роль бібліотек у цих процесах».

Учасників форуму привітав також директор Міждержавного інституту українсько-казахстанських відносин **М. І. Степаненко**.

Першим на пленарному засіданні виступив почесний генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського, голова Інформаційно-бібліотечної ради НАН України, радник Президії НАН України, академік НАН України **О. С. Онищенко**. Його доповідь мала концептуальний характер і була присвячена пошукам бібліотечною професійною спільнотою відповідей на виклики нових способів освоєння інформації. Проаналізувавши сучасні тенденції розвитку інформаційного середовища, в якому поряд із традиційною книжковою культурою стрімко розвивається культура цифрового світу, зростає покоління читачів, сформованих на цифровому контенті і мобільних пристроях, а в повсякденне життя громадян входять технології цифрового сервісу, доповідач акцентував увагу на необхідності швидкої адаптації бібліотек до нових суспільних реалій. Він, зок-

рема, закликав до переорієнтації бібліотечних процесів на гармонійне поєднання традиційних і інноваційних підходів, радив вибудовувати обслуговування на засадах читачецентризму й мобільності бібліотечно-інформаційного сервісу. Важливим чинником якісної інформаційної діяльності, за словами вченого, нині стає системна робота з потоками інформації, інтеграція масивів текстових і мультимедійних, друкованих і цифрових ресурсів та їх структуризація задля якісного інформаційного супроводу навчання читачів упродовж всього їхнього життя, задоволення корпоративних потреб великого, середнього й малого бізнесу у виробничій і правовій інформації, а також інформаційна підтримка людей, котрі перебувають в особливих умовах (військової служби, кризових соціальних чи екологічних умов і т. ін.). Крім того, особливої актуальності сьогодні набувають завдання цифрового всеобучу. На думку авторитетного бібліотекознавця, – це головний пріоритет діяльності вітчизняних бібліотек. Тож, аби не опинитися обабіч суспільного життя, «бібліотекам, – підкреслив О. С. Онищенко, – слід переходити системно, широко і масштабно на шляхи, які вписують бібліотеку в цифрову культуру, що вже визначає майбутнє. Гармонізація традиційної і цифрової культури, традиційних і цифрових ресурсів, традиційного і цифрового сервісу – це надійний шлях нового піднесення бібліотечної справи».

Про перспективи та інновації спеціальних сільськогосподарських бібліотек у національній інформаційній системі йшлося у виступі директора Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки, академіка НААН України **В. А. Вергунова**. Доповідач детально зупинився на ключових напрямках та результатах діяльності очолюваної ним бібліотеки, яка цього річ відзначає 100 років з часу заснування.

Стратегічні напрями розвитку наукових бібліотек окреслив у своїй доповіді генеральний директор НБУВ, д-р іст. наук, професор, чл.-кореспондент НАН України **В. І. Попик**. Він зазначив, що першочерговим завданням наукових бібліотек є інформаційне забезпечення і науково-аналітичний супровід науково-технічного, інноваційного, проривного розвитку й підтримки загального інтелектуального піднесення суспільства в ім'я реалізації проекту України XXI ст. як країни, що має наближатися до держав з передовими технологіями і розвинутою соціальною сферою. На думку вченого, головним стратегічним спрямуванням діяльності наукових бібліотек у сучасних умовах має стати цільове задоволення інформаційних потреб науки, її пріоритетних напрямів, реалізації дослідницьких програм і проектів, запитів різних категорій учених і спеціалістів. Така стратегія потребує упровадження новітніх технологій, які вже ророблені (оперування інформацією, наукометричного аналізу тощо), і тих, які ще з'являтимуться. Крім

того, створення масштабних баз знань передбачає пріоритетний розвиток дистанційного обслуговування читачів і установ, розширення й модернізація якого нині серйозно стримується фінансовими, технічними і правовими проблемами. Доповідач наголосив також на важливості формування цілісного національного науково-інформаційного простору, що є вагомим чинником інформаційної безпеки України. На його погляд, виконання науковими бібліотеками їхніх функцій неможливе без активізації дослідницької та науково-видавничої діяльності – створення та поширення власних наукових, науково-інформаційних та науково-аналітичних продуктів високого рівня, розгортання бібліометричних і наукометричних досліджень. Підсумовуючи, В. І. Попик зауважив, що лише якнайповніше врахування свого призначення, особливих завдань, усієї специфіки науково-інформаційної діяльності дасть змогу науковим бібліотекам успішно визначити і реалізувати власну стратегію розвитку, бути ефективними й затребуваними в умовах розбудови знаннєвого суспільства.

Заступник директора з наукової та видавничої діяльності Національної бібліотеки Білорусі, д-р іст. наук **О. О. Суша** ознайомив присутніх з напрацюваннями білоруських колег щодо використання сучасних інформаційних технологій для вивчення і популяризації книжкової спадщини Білорусі і України. Він розповів про відзначення на державному рівні 500-річчя білоруського книгодрукування, а також презентував результати п'ятирічного видавничого проекту з підготовки унікальної публікації – повного факсимільного відтворення книжкової спадщини першодрукаря Франциска Скорини. Передаючи до фонду НБУВ 20-томний комплект цього видання, О. О. Суша висловив вдячність українським колегам за співпрацю, і запевнив, що передання на запит Національної бібліотеки Білорусі цифрових копій видань Франциска Скорини, які зберігаються в українських бібліотеках та музеях, у т. ч. й у Національній бібліотеці імені В. І. Вернадського, з України до Білорусі та факсимільного видання з Білорусі до України буде і в подальшому стимулювати двосторонні культурні та наукові зв'язки.

Старший науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, канд. хім. наук **В. П. Рибачук** виголосив доповідь «Вебметричні параметри національних академій наук Європи», підготовлену у співавторстві з Galena Quist (Гентський університет, Бельгія, PhD).

Про можливості та перспективи доступу до наукових баз даних для інститутів НАН України на платформі

EBSCO-Host йшлося у виступі директора Асоціації «Інформатіо-Консорціум», канд. техн. наук **О. В. Васильсва**.

Директор Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, д-р наук із соц. комунікацій **О. О. Сербін** окреслив коло пріоритетних завдань, що постають перед науковими, зокрема університетськими, бібліотеками, та поділився власним баченням їх реалізації в складних умовах сьогодення.

Після пленарного засідання відбулося традиційне в рамках конференції засідання Асоціації бібліотек України і Ради директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів – членів міжнародної асоціації академій наук, де обговорили перспективи розвитку співробітництва бібліотек України і зарубіжжя.

Жвавій професійній дискусії навколо проблем, окреслених на пленарному засіданні, відбулися між учасниками форуму під час численних заходів конференції – тематичних секцій, семінарів та круглих столів, де обговорювалися важливі аспекти діяльності, стратегічного розвитку наукових бібліотек, а саме: проблеми реалізації ними стратегічних проектів; запровадження у бібліотечну діяльність міжнародних стандартів; роль наукових бібліотек у соціокомунікаційних процесах сучасності; створення та ефективне використання електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів, бібліометричні технології та наукометричні дослідження; особливості використання платформи EBSCO-host для науково-інформаційного забезпечення академічних установ; питання атрибуції та експертизи рукописної та книжкової спадщини; тенденції і перспективи розвитку національної бібліографії України; координація пресознавчих досліджень у наукових бібліотеках України; документальні дослідження історії української науки; біографіка у вітчизняному науково-інформаційному просторі; традиції, інновації та перспективи збереження бібліотечних фондів.

Цього року вперше до кола партнерів НБУВ з організації конференції долучилася громадська організація «Наукова світлиця», силами якої було зроблено відеозапис виступів доповідачів під час пленарного та секційних засідань, круглих столів і семінарів.

Виступи учасників конференції доступні для перегляду на сайті «Банк лекцій» у рубриці «Конференції».

Лідія Поперчна,
науковий співробітник НБУВ